

Judikát NS 21 Cdo 4336/2017

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 12/12/2017
Spisová značka: 21 Cdo 4336/2017
ECLI: ECLI:CZ:NS:2017:21.CDO.4336.2017.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Organizační složka státu
Dotčené předpisy: § 7 odst. 2 předpisu č. 219/2000Sb.
§ 7 odst. 1 předpisu č. 219/2000Sb.
Kategorie rozhodnutí:C

21 Cdo 4336/2017-256

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Zdeňka Novotného a soudců JUDr. Jiřího Doležila a JUDr. Mojmíra Putny v právní věci žalobce M. V., zastoupeného JUDr. Jaroslavem Tesákem, Ph.D., LL.M., advokátem se sídlem v Brně, Kamínky č. 551/3a, proti žalované České republice – Energetickému regulačnímu úřadu, se sídlem v Jihlavě, Masarykovo náměstí č. 91/5, IČO 70894451, zastoupené prof. Dr.h.c. JUDr. Janem Křížem, CSc., advokátem se sídlem v Praze 1, Rybná č. 678/9, o neplatnost výpovědi z pracovního poměru, vedené u Okresního soudu v Jihlavě pod sp. zn. 3 C 62/2014, o dovolání žalobce proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 29. března 2017 č.j. 49 Co 206/2016-231, takto:

Dovolání žalobce se zamítá.

Odůvodnění:

Dopisem ze dne 17. 12. 2013, kterým žalobce převzal 19. 12. 2013, žalovaná sdělila žalobci, že mu dává výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 52 písm. c) zák. práce. Důvod výpovědi spatřovala v tom, že se žalobce, který je u ní na základě jmenování ze dne 16. 5. 2013 zaměstnán jako „ředitel odboru analyticko kontrolního POZE“, stal pro ni nadbytečným a nemá možnost jej dále zaměstnávat, neboť „rozhodnutím č. 6/2013 předsedkyně Energetického regulačního úřadu (dále též jen ERÚ) ze dne 17. 12. 2013 bylo rozhodnuto o novém organizačním uspořádání ERÚ s účinností od 1. 1. 2014“ tak, že „bylo zrušeno systemizované pracovní místo ředitele odboru analyticko kontrolního POZE s místem výkonu práce v P., které zastává žalobce“.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že uvedená výpověď z pracovního poměru je neplatná. Žalobu odůvodnil zejména tím, že pan V. K. (ředitel sekce provozní), který výpověď za žalovanou podepsal, nebyl oprávněn takový úkon za žalovanou učinit. Podle názoru žalobce k podepsání výpovědi v rozhodné době byli podle organizačního řádu žalované oprávněni pouze předsedkyně ERÚ nebo první místopředseda ERÚ. Další důvod neplatnosti výpovědi žalobce spatřoval v tom, že rozhodnutí č. 6/2013 „ve skutečnosti organizační změnu pouze fingovalo“, neboť pracovní místo žalobce, které bylo tímto rozhodnutím zrušeno, „bylo téměř vzápětí znovu zřízeno rozhodnutím předsedkyně č. 1/2014“. Jednalo se tedy „o pouhé účelové opatření s cílem obsadit uvedenou funkci jinou osobou než žalobcem“.

Okresní soud v Jihlavě rozsudkem ze dne 7. 8. 2014 č. j. 3 C 62/2014-135 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 19.444,80 Kč k rukám jeho „právního“ zástupce. Dospěl k závěru, že listina ze dne 1. 11. 2012, v níž předsedkyně Energetického regulačního úřadu pověřuje V. K., ředitele sekce provozní, k zastupování a podepisování písemností ve věcech a právních úkonech týkajících se ERÚ mj. v oblasti personální, mzdové a pracovní právní agendy, „nemůže být považována za listinu, od níž by se odvíjela pravomoc K., dát výpověď žalobci“.

Podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb. sice vedoucí organizační složky státu může pro určité právní úkony písemně pověřit jednáním jiného vedoucího zaměstnance, podle názoru soudu prvního stupně „je však třeba toto ustanovení vykládat tak, že se jedná o ojedinělé právní úkony, nikoliv generální plnou moc“, jinak by (ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 21 Cdo 1183/2013) mohlo docházet k obcházení rozdělení pravomocí obsažených v jiných (závazných) dokumentech. Za tohoto stavu tedy K., nebyl oprávněn předmětnou výpověď za žalovanou podepsat, čímž nebyl splněn požadavek písemné formy tohoto právního úkonu, „a tudíž jde o právní úkon absolutně neplatný“.

K odvolání žalované Krajský soud v Brně usnesením ze dne 26. 6. 2015 č. j. 49 Co 396/2014-159 rozsudek soudu prvního stupně zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud přisvědčil soudu prvního stupně, že pověření jiného vedoucího zaměstnance ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb. „musí být písemné, dáno přímo vedoucím organizační složky státu a může se vztahovat jen na určité právní úkony, tj. může vedoucího zaměstnance opravňovat pouze k jednotlivému, resp. k několika právním úkonům anebo k opakujícím se právním úkonům určitého druhu“, přičemž „nepřípustné je generální pověření, které by vedoucího zaměstnance opravňovalo ke všem právním úkonům v pracovně právních vztazích“. V pověření musí být – jak odvolací soud zdůraznil – uveden jednoznačně rozsah oprávnění vedoucího zaměstnance, který tyto „určité“ právní úkony vymezuje. Tomuto požadavku však podle jeho názoru nevyhovuje pověření ze dne 1. 11. 2012, které vystavila předsedkyně Energetického regulačního úřadu řediteli sekce provozní, V. K., ani rozhodnutí o organizační změně č. 6/2013 ze dne 17. 12. 2013. Přestože z uvedených listin oprávnění K., k podepsání výpovědi z pracovního poměru nelze dovozovat, vytkl odvolací soud soudu prvního stupně, že neprovedl, zda ředitele sekce provozní k učinění (podepsání) výpovědi z pracovního poměru neopravňoval jiný vnitřní předpis Energetického regulačního úřadu.

Okresní soud v Jihlavě poté rozsudkem ze dne 7. 4. 2016 č. j. 3 C 62/2014-194 žalobě znovu vyhověl a uložil žalované zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení 31.387,78 Kč k rukám jeho zástupce. Vázán právním názorem odvolacího soudu přezkoumal soud prvního stupně organizační schéma a organizační řád žalované ve znění opatření č. 27/2013 ze dne 1. 7. 2013, který byl účinný v době předání výpovědi žalobci, tj. v prosinci 2013, a uzavřel, že ani z tohoto vnitřního předpisu oprávnění podepsat výpověď z pracovního poměru pro K., nevyplývá. K., jako ředitel sekce provozní nebyl podle organizačního řádu nadřazen žalobce, který zastával u žalované funkci ředitele odboru analyticko kontrolního, a tedy „nespadal pod sekci provozní“. Oprávnění k podpisu výpovědi nelze podle názoru soudu prvního stupně odůvodnit ani žalovanou zmiňovaným ustanovením § 22 organizačního řádu, když z tohoto ustanovení „vyplývá pouze to, že v rámci sekce provozní připravuje oddělení personální a mzdové podklady pro další právní úkony, nikoliv, že toto oddělení má oprávnění tyto úkony činit“. Oprávnění K., k činění právních úkonů spočívajících v ukončení pracovního poměru výpovědí konečně nevyplývá ani z ustanovení § 20 odst. 2 zák. č. 40/1964 Sb., které říká, že určitý úkon může zaměstnanec činit, pokud je to s ohledem na jeho pracovní zařazení obvyklé, „nikoliv, že činění určitých úkonů znamená, že je určitý zaměstnanec činit může“. Protože podle názoru soudu prvního stupně K. „nebyl v souladu s § 7 odst. 2 zák. č. 219/2000 Sb. předsedkyní ERÚ pověřen k učinění výpovědi a toto jeho oprávnění nevyplývá ve vztahu k žalobci ani z organizačního řádu“, byla žaloba podána důvodně.

K odvolání žalované Krajský soud v Brně usnesením ze dne 29. 3. 2017 č. j. 49 Co 206/2016-231 rozsudek soudu prvního stupně opět zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Odvolací soud vyslovil nesouhlas se závěrem soudu prvního stupně, že K., ředitel sekce provozní, k podpisu předmětné výpovědi neopravňoval ani vnitřní předpis organizační složky (organizační řád Energetického regulačního úřadu). Zdůraznil, že z organizačního řádu ERÚ přijatého opatřením předsedkyně ERÚ č. 27/2013, za jehož účinnosti bylo přistoupeno k výpovědi dané žalobci, vyplývá, že organizační struktura ERÚ je tvořena čtyřmi stupni řízení: a) vedoucí úřadu – předsedkyně ERÚ, b) sekce v čele s ředitelem sekce, c) odbor v čele s ředitelem odboru a d) oddělení v čele s ředitelem oddělení. Oddělení personální a mzdové, které zajišťuje agendu pracovně právních vztahů, spadá podle organizačního řádu pod sekci provozní, přičemž ředitel sekce je oprávněn jednat ve věcech patřících do jeho působnosti, pokud k tomu nejsou předsedkyní ERÚ pověřeni jiní vedoucí zaměstnanci. Vzhledem k tomu, že řediteli sekce provozní bylo svěřeno též oddělení personální a mzdové, do jehož působnosti náležela agenda související se vznikem, průběhem a skončením pracovního poměru zaměstnanců ERÚ, a protože k jednání v této oblasti jménem ERÚ nebyli pověřeni jiní vedoucí zaměstnanci ERÚ, je podle názoru odvolacího soudu odůvodněn závěr, že ředitel sekce provozní byl podle organizačního řádu ERÚ oprávněn jménem státu činit právní úkony směřující k rozvázání pracovního poměru zaměstnanců ERÚ. Rozvázal-li proto se žalobcem pracovní poměr K., byla výpověď podepsána oprávněnou osobou. Za tohoto stavu odvolací soud uložil soudu prvního stupně, aby v dalším řízení učinil dostatečná skutková zjištění k rozhodnutí, zda byl důvod výpovědi z pracovního poměru podle ustanovení § 52 písm. c) zák. práce v posuzované věci naplněn.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítal, že odvolací soud nesprávně posoudil pravomoc ředitele sekce provozní ERÚ k podpisu předmětné výpovědi z pracovního poměru. Má za to, že odvolací soud nevyložil organizační řád žalované v celém kontextu jeho obsahu, ale pouze ve vytržené části. Nezabýval se přitom ustanoveními § 9 a násl. organizačního řádu, podle kterých předsedkyně ERÚ jmenuje a odvolává vedoucí zaměstnance a místopředsedy, přičemž ředitel sekce a odborů podávají předsedkyni ERÚ návrhy na jmenování a odvolání jim podřízených vedoucích zaměstnanců a předkládají předsedkyni další návrhy personálních opatření. V případě nepřítomnosti pak zastupuje předsedkyni ERÚ v plném rozsahu jejich práv 1. místopředseda ERÚ. Z toho podle názoru dovolatele vyplývá, že pravomoc odvolávat či jmenovat vedoucí zaměstnance je svěřena pouze předsedkyni nebo 1. místopředsedovi ERÚ. Ředitel sekce by tuto pravomoc mohl vykonávat pouze na základě pověření předsedkyně ERÚ a tato by musela patřit do jeho působnosti a působnosti svěřených úseků. Kdyby dovolatel připustil takový výklad organizačního řádu, který provedl odvolací soud, „bylo by prakticky možné, aby ředitel sekce provozní ukončil pracovní poměr se všemi vedoucími zaměstnanci ERÚ, včetně svých nadřízených, to znamená jak místopředsedů, tak i samotné předsedkyně ERÚ“. Žalobce navrhl, aby dovolací soud napadené usnesení odvolacího soudu změnil tak, že rozhodnutí soudu prvního stupně potvrdí, nebo aby jej zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) projednal dovolání žalobce podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 29. 9. 2017 (dále jen „o. s. ř.“), neboť dovoláním je napadeno usnesení odvolacího soudu, které bylo vydáno přede dnem 30. 9. 2017 (srov. čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o. s. ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237 o. s. ř.).

Z hlediska skutkového stavu bylo v projednávané věci zjištěno (správnost skutkových zjištění soudů přezkumu dovolacího soudu – jak vyplývá z ustanovení § 241a odst. 1 a § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. - nepodléhá), že na základě jmenování ze dne 16. 5. 2013 žalobce pracoval u žalované na vedoucím pracovním místě (funkci) ředitele odboru analyticko kontrolního POZE. Dopisem ze dne 17. 12. 2013, který žalobce převzal 19. 12. 2013, dala žalovaná žalobci výpověď z pracovního poměru podle ustanovení § 52 písm. c) zák. práce, kterou za žalovanou podepsal V. K., ředitel sekce provozní. Listinou datovanou dnem 1. 11. 2012, označenou jako „pověření“, A. V., předsedkyně Energetického regulačního úřadu, pověřila pana V. K., místopředsedu a ředitele sekce provozní, „k zastupování a podepisování písemností ve věcech a právních úkonech týkajících se Energetického regulačního úřadu (dále jen ERÚ) v oblasti personální, mzdové a pracovní právní agendy, v oblasti ekonomiky, plánu, rozpočtu, financování a účetnictví, výkaznictví a statistik, vně i uvnitř ERÚ, v oblasti správy a ochrany majetku ERÚ, provozu, údržby a zajištění řádného chodu ERÚ, včetně BOZP a požární ochrany“. Žalobce se v tomto řízení domáhá neplatnosti uvedené výpovědi mj. s odůvodněním, že nebyla podepsána k tomu oprávněnou osobou.

Za tohoto skutkového stavu závisí rozhodnutí odvolacího soudu – mimo jiné – na vyřešení otázky hmotného práva, za jakých podmínek může vedoucí organizační složky státu podle ustanovení § 7 odst. 2 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění pozdějších předpisů, pověřit jednáním v pracovněprávních vztazích jiného vedoucího zaměstnance. Protože tato otázka hmotného práva dosud nebyla v rozhodování dovolacího soudu vyřešena, je dovolání žalobce proti usnesení odvolacího soudu podle ustanovení § 237 o. s. ř. přípustné.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), Nejvyšší soud České republiky dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba posuzovat - vzhledem k tomu, že se žalobce domáhá určení neplatnosti výpovědi z pracovního poměru učiněné dopisem ze dne 17. 12. 2013

- podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (tj. přede dnem, kdy nabyly účinnosti zákon č. 303/2013 Sb. a vyhláška č. 435/2013 Sb.)

- dále jen „zák. práce“, a podle zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (tj. přede dnem, kdy nabyl účinnosti zákon č. 311/2013 Sb.) – dále jen „ZMČR“.

Jestliže je účastníkem pracovněprávních vztahů Česká republika (dále jen „stát“), je právnickou osobou a je zaměstnavatelem. Za stát, jako příslušná v pracovněprávních vztazích, jedná a práva a povinnosti z pracovněprávních vztahů vykonává organizační složka státu, která za stát v pracovněprávním vztahu zaměstnance zaměstnává (srov. § 9 zák. práce). V projednávané věci je touto organizační složkou státu žalovaný Energetický regulační úřad (srov. § 3 odst. 1 ZMČR).

Podle ustanovení § 7 odst. 1 věty první ZMČR činí jménem státu právní úkony vedoucí organizační složky, již se tyto právní úkony týkají, pokud zvláštní právní předpis nebo tento zákon (§ 28 odst. 2) nestanoví jinak.

Podle ustanovení § 7 odst. 2 ZMČR může vedoucí organizační složky pro určité právní úkony písemně pověřit jednáním jiného vedoucího zaměstnance této organizační složky. Další zaměstnanci organizační složky mohou jménem státu činit právní úkony pouze v rozsahu stanoveném vnitřním předpisem organizační složky.

Z citovaných ustanovení vyplývá, že právní jednání státu jako zaměstnavatele je zajištěno především přímo osobami vedoucími dotčených organizačních složek, popřípadě dalšími jimi pověřenými vedoucími zaměstnanci. Právní úkony v pracovněprávních vztazích činí v případech uvedených v ustanovení § 9 zák. práce především vedoucí organizační složky státu, který je v tomto smyslu jediným statutárním orgánem zaměstnavatele. Jiný vedoucí zaměstnanec organizační složky státu tak může činit pouze na základě písemného pověření ve smyslu ustanovení § 7 odst. 2 věty první zák. práce. Se závěrem odvolacího soudu, že pověření ze dne 1. 11. 2012 V. K., místopředsedu a ředitele sekce provozní, neopravňovalo k tomu, aby jménem žalované rozvázel se žalobcem pracovní poměr, dovolací soud nesouhlasí.

Ustanovení § 7 odst. 2 věty první ZMČR nelze vykládat tak, že by vedoucímu organizační složky státu umožňovalo pověřit jiného vedoucího zaměstnance této organizační složky, aby jménem státu činil jen jednotlivé (v pověření výslovně uvedené) právní úkony. Vedoucí organizační složky státu může jiného vedoucího zaměstnance pověřit i tím, aby za stát v pracovněprávních vztazích činil určité, předem blíže a bez vztahu k jednotlivým zaměstnancům neoznačené, právní úkony (např. určením druhu právních úkonů, které je vedoucí zaměstnanec pověřen činit), popřípadě všechny právní úkony. O platné pověření jde tehdy, bylo-li vydáno v písemné formě a byl-li v něm uveden rozsah oprávnění pověřeného vedoucího zaměstnance organizační složky státu. Rozsah oprávnění musí být v pověření uveden tak, aby bylo nepochybné, jakými právními úkony je vedoucí zaměstnanec pověřen; tento požadavek je splněn, lze-li dovodit, jak široký a čím vymezený okruh právních úkonů je předmětem pověření.

V projednávané věci vedoucí žalované organizační složky státu listinou ze dne 1. 11. 2012 pověřila V. K., místopředsedu a ředitele sekce provozní, k zastupování a podepisování písemností týkajících se Energetického regulačního úřadu kromě jiného „v oblasti personální, mzdové a pracovní právní agendy“. Z takto vymezeného rozsahu oprávnění je zřejmé, že předsedkyně Energetického regulačního úřadu platně pověřila jmenovaného vedoucího zaměstnance k tomu, aby jako místopředseda a ředitel sekce provozní činil jménem státu v pracovněprávních vztazích všechny (v úvahu přicházející) právní úkony týkající se Energetického regulačního úřadu, tedy i veškeré „právní úkony směřující k rozvázání pracovního poměru zaměstnanců ERÚ“.

Ve prospěch opačného názoru nelze úspěšně argumentovat závěry obsaženými v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014 sp. zn. 21 Cdo 1183/2013, neboť uvedené rozhodnutí hodnotí jako nepřipustnou zcela odlišnou situaci, kdy dva členové kolektivního statutárního orgánu (dva

jednatelé) společnosti s ručením omezeným (zaměstnavatele), udělí plnou moc k jednání za společnost (zaměstnavatele) v pracovněprávních vztazích jen jednomu z nich, ačkoliv podle společenské smlouvy nebo stanov společnosti mají jednat vůči třetím osobám vždy společně.

Dovodil-li proto odvolací soud, že „výpověď daná žalobci dne 19. 12. 2013 byla jménem žalované učiněna (podepsána) oprávněnou osobou“, jde o závěr, který je

– byť podle odůvodnění napadeného usnesení založen na nepřiléhavých důvodech – věcně správný.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu je z hlediska uplatněného dovolacího důvodu věcně správné. Protože nebylo zjištěno, že by bylo postiženo některou z vad uvedených v ustanovení § 229 odst. 1 o. s. ř., § 229 odst. 2 písm. a) a b) o. s. ř. nebo v § 229 odst. 3 o. s. ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobce podle ustanovení § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl.

Vzhledem k tomu, že tímto rozhodnutím dovolacího soudu se řízení o věci nekončí, bude rozhodnuto i o náhradě nákladů vzniklých v tomto dovolacím řízení v konečném rozhodnutí soudu prvního stupně, popřípadě soudu odvolacího (§ 243b, § 151 odst. 1 část věty před středníkem o. s. ř.).

Proti tomuto usnesení není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 12. prosince 2017

JUDr. Zdeněk Novotný
předseda senátu

www.nsoud.cz